

Издаван суботом
АДМИНИСТРАЦИЈА ЛЕСТА
НАЛАЗИ СЕ
У ШТАМПАРИЈИ „ОВОД“
ЦЕТИЊЕ

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

УРЕЂУЈЕ ОДБОР
РУКОВОДИ СЕ НЕ БРАЋАЈУ
ТЕЛЕФОН УРЕДНИШТВА
БРОЈ 64
ПОЈЕДНИ БРОЈ ЛК. 1—

ЛИСТ ЗА НАЦИОНАЛНУ ПОЛИТИКУ, КЊИЖЕВНОСТ И ПРИВРЕДУ

† ЈОАНИКИЈЕ ПО МИЛОСТИ БОЖЈОЈ

православни митрополит црногорско-приморски свему пречасном свештенству драгим својим сарадницима у винограду Господњем и милом народу славе, Богом спасаване митрополије црногорско-приморске благодат и милост од Бога Оца, који нас је благословио сваки благословом духовним с неба у Христу (Еф. 1,2—3), а од смјерности своје пољубау и Духу и срдачни божињи поздрав: **ХРИСТОС СЕ РОДИ!**

„Слава Богу на висини, и на земљи мир, међу људима добра воља.“ (Лука 2,14).

Славни владика Његош у Горске вијешу овако је описао наш Божић:

„Нема дана без овога њада,
ниги праве славе без Божића!
Славно сам Божић у Битзјею,
славно га у Атовску Гору,

славно га у свето Кијево,
а! је ова слава одвојила
са прстотом и са саслошују,
Ватра плава боље него њада,

прострја је слава испред огња,
прекршени ма огњу бадњака.
Пушке пуцу, врте се пацка,
гусле гуде, а коле дјављу,

с увучају, ђедом играју,
по три часа врте се у коло,
све би река једногдишњаца,
све радношу дјавом изравнано.

А што ми се највише допада,
што спачему треба наздравити.“

(П. П. Његош: Горски вијеша)

Тако је било некада, у срећнијем, мирном времену.

У опће у свијету, па и код нас Божић ове године није весео, због крваве драме, која је обухватила ову планету. То је трагедија Христа Спаситеља. Њега који је проповиједао мир међу људима, који је љубав прогласио највећом врлином и императивом живота, демантовали су народи који су давно примили хришћанство. Значи да се ради о њиховој форми без садржине, значи да у срцима и душама хришћана није било праве и искрене хришћанске љубави, шта је узрок садашњем крвопролићу и извор трагедије голготског Мученика.

Спаситељ наш рекао је својим апостолима: „Нову вам заповијест дајем да љубите један другог а као што ја вас љубих, да се и ви љубите међу собом.“ (Јов. 3,34). Другом једном приликом рекао је својим ученицима: „Чули сте да је казано љуби ближњег својег, а мрзи непријатеља својег. А ја вам кажем љубите непријатеље своје, благосиљајте оне који вас куну, чините добро онима који вас мрзе и молит се Богу за оне који вас гоне, да budete синови Оца својег, који је на небесима, јер Он заповиједа својему сунцу да обасјава и эле и добре и даје дажд и праведнима и неправеднима.“ (Мат. 5,43—5).

Све што је добро, племенито, узвишено, све што је у животу људском вјекова урађено најбоље и најдјелније, што је имало оросит свести, правде и милосрђа — свеу је била извор хришћанске љубави. Најдјелније, гдје ње није било ту су несрећано владале завист, мржња, пакост, оговарање, интриге, свађе и други пороци, који су обухватили и поручили у подручје плача и патња свакојаким. Свети апостол Павле је рекао: Љубав дуго трпи, милоскрвна је, љубав не осуди, не велича, не надима се, не чини што не ваља, не тражи своје, не срди се, не мисли о злу, не радује се неправди, а радује се истини, све си свима, све вјерује, свему се нада, све трпи.“ (1 Кор. 13,4—7).

Стидица земаљских добара као и чини животу да види Господу, онда се треба посматрати кроз призмју љубави. Стога је и рекао Господ Исус Христос: „Не сабирајте себи благо на земљи, гдје мољак и трунча и гдје дупежи поткопавају и краду, и гдје сабирајте себи благо на небу, гдје мољак и рђа не даје и гдје дупежи не поткопавају и краду, гдје је благо ваше, ту ће бити и држе ваше.“ (Мат. 6,19—21).

Срцу Спаситеља нашега била су нарочито блиски ови људи, који су кроз свјет прошли лишени љубави. Много је оних несрећних особа, који није грјала љубав докителска, суђушанска — свога шорфа, пријатељска. Они су слични људима који су приморани већину свога живота провести дубоко у земљиној утроби, по мрачним рудоконима, лишени сунчане свјетлости и топлоте, лишени чистога ваздуха. Њему су нарочито миле: сиромаси, болесни, ожалостени и стрдалаци сваке врсте. Сви они који од живота примиче криви дим. Њих је назвао својом најмањом браћом. Он првиги страшном казном онима који се о њих огријеше: „Идите од мене проклету и огњ вјечни, приправљен ђаволу и анђелима његовим, јер огладњех и не нахранисте ме, ожедњех и не напојисте ме, стран бијих и не примисте ме, то и не одјену те, болан и у тамници и не обихте ме.“ (Мат. 26,4—45).

У ведрим и облачним данима живота, у свијетлим и мрачним тренуцима времена сваки хришћанин треба да се труди да његова љубав буде дјелотворна. Гле, више вриједи једна запаљена гранчица, која свијетли и грије, него гомила дрва под снјегом.

Светосавска наша црква „невеста Христова“ (И Кор. 11,1), „слава, без мане и погрешке, света и чиста“ (Еф. 5,27), којој је дато право „учитељства“ (Еф. 4,11—13) учи дјену своју хришћанској љубави и води их тим путем кроз вјекове. Тај пут води земаљској срећи и вјечноме блаженству. Али мајка наша црква „плаче и лије сузе низ образе“ (Плач Јерем. 1,2), јер „они који су је љубили и с њом се дружили одрекоше се ње, и посталоше јој непријатељи“ (Плач Јерем. 1,3). Плаче, јер „безаконја наша многа су, превршила су главу нашу, и као тешко бреме потискују нас“ (Псал. 37,5).

Али, ако изаберемо хришћанску љубав за свој животни идеал, Спаситељ наш ће нам опростити грјехе, јер је „у Господа милост, у Њега је много изабављење, изабвиће нас од свих безаконја наших.“ (Псал. 129,6). Само се искрено покајмо и завапио Му „грјехе наших рукопис пошпејај, Христе Боже, и спаси нас!“ (Тропар на шестом часу). Христос је највећи претставник љубави према Богу и према људима, љубави живе, која чува чини. Као такав Он је рекао: „Дођите к мени сви који сте уморни и обременејени, и ја ћу вас одморити.“ (Мат. 11,28). Уморни и обременејени заиста јесмо као иједна генерација људи, али не очајавајмо, већ пријемо Христу. Као што жедан путник радосно приступа извору бистре воде и то га освјежи и оснажи, и ни приступимо Мученику голготском, томе вјечноме извору љубави, која духовно освјежава и кријепа. Као што у тамној ноћи свијетлони поморцу указује пут и спасава га од очите смрти, тако ће нам Христова љубав на бурном мору живота осветљавати пут и спасити нас од смрти вјечне. Св. ап. Јован у дубокој старости, када више није могао народу да држи дуге бесједи, држао је стално једну исту проповијест, која се је састојала из свега три ријечи: „Браћо, љубите се!“

Благи Учитељ из Назарета Галилејскога рекао је: „Мир вам остављам, мир свој дајем вам. Не дајем вам га као што свијет даје, да се не плаши срце ваше и да се не боји.“ (Јов. 14,27).

Браћо и сестре, кличем вам „Мир Божији, Христос се роди!“ са жељом да наступајући Божић буде срећнији и радоснији за сво човјечанство, да на овој планети буде мање бола, уздаха и плача, а више среће весела и задовољства; са молбом Створитељу свијета да озари управљаче народа светом благодаћу својом, како би међу свима људима без разлике на вјеру, народност и социјални положај, било више истине, правде и љубави, како хришћани не би били хришћани само по имену, већ по дјелима.

Када су год. 313 крај ријечи Тибра стојале двије војске једна према другој да се побии, војска Максендијева и војска Константинова, гле, јави се Константину пламени крст на небу са ријечима: „У овоме ћеш знаку побједити!“ И побједио је. А крст је симбол љубави, јер је из љубави према Богу и према људима Господ Исус Христос био распет на Голготи. „У овоме ћеш знаку побједити.“ т. ј. кроз хришћанску љубав, нека данас рече души својој сваки хришћанин, и нека се труди да увјек у срцу својему гаји и развија хришћанску љубав — и побједиће. А када хришћанска љубав завлада душама милиона људи, тада ће ова планета и живот на њој друкчије изгледати. Тада велики празник Рождества Христовог буде радоснији за све људе, тада ће трагедија Спаситељева бити завршена, и испуњена наша молба у Очешу: „да дође царство твоје“. Тада ће заиста завладати свијетом царство Божије. Нека би Господ Бог дао да то буде чим првиге!

Величамо Те, Христе, који живот дајеш, који си се ради нас сада тијелом родио од безвјечне и пречисте Дјеве Марије.“ (Величаније.)

„О Преплаги, ти Учитељу,
слатка ли је света бистра вода

с источника твога бескрвнија!
Од твога су са јетлога погледа

уплашени врате исчезле;
од твога су хлада свештевога

богогулни срушени олтари,
Воскрсења смрт си вораза,

небо твојом хвалом одјекну,
земља слави свога Спаситеља.“

(П. П. Његош: Лука микрокосма.)

Цетиње, на Божић 1941 год.

А М И Н

(Ову Посланицу изворно је Њ. Високопреосвешћено митрополит црногорско-приморски Господин Јоаникије преко цетињског радиша, а по његовој одобрену доносио у штампи.)

Наша ријеч

Нијесмо случајно покренули „Глас Црногораца“ послје двадесетпет година од како није излазио на Цетину у нашем издању. То смо учинили нарочито и у вријеме када читаво наше племе, читава наша нација преживљује тренутке сличне оним, које је некада преживљавао бугтовина Зета. Када њен господар Иван бег Цројевић одабра ова брда за једино залеђе, једину тврђаву своје на уско сведене државне слободе. И ова наша Црна брда отада, од пропасти Цројевићеве Зете па за читавих петсто година симболизују ону велику идеју, која је била — и остварена.

У моћном добу нашега народа, кроз перипетије које је овај преживљавао, кроз уздицања до неба и падања до у прах ту и тамо, Црна Гора је била једина слободна оаза кроз вјекове, чији су се жители, равни богovima с Олимпа натјегали с громовима „музиком Ловћена“ и пјесали десетерац слободе, које је надмао груди, целично срца, презирао невољу...

У мору ропства свуд наоколо, Црна Гора је, дакле, кроз вјечне претстављала једину кулу светлости, којој су крманшоу народних слобода свих поробљених народа тада на Балкану упирали свој поглед — поглед нада и чежњи за ускрснућем. И нијесу се преварили. Наде су се остваривале и наша нада је била коначно остварена — сан постао јава, постао стварност.

Али, наше за мало бијаше. Безумношћу наших политичара изгубили смо државу и цио наш народ данас носи крст на Голготу и од нас самих зависи дали ћемо бити нераздељни или разасети као Христос или као разбојници на Хрсту.

Заборавамо се. Заборавља се историја, а она се понавља. И као да је дошло вријеме, да један други Макарије, са својим ученицима у ширим ризама печата нов Октоих у славу Бога нашега; да Божидар Вукотић, Зећанин посије гвоздену азбуку кроз наша тмурна брда из које ће наша младеж сријезати прошлост нашега народа; да један други Караџић искише нов дитирамб, нов десетерац сличан циклусу косовских пјесама, да потребе народну душу и учини је опорном у преживљавању данашње наше народне несреће; да бесмртни Његош нађе искру у камену „без њега би у кам очајала; да зајепљемо сви у хору визионарској и свеспрској химни Краља Мученика: Онам!, онамо за брда она. Та то је моје дома ћу доћ...

Да, дошло је, изгледа, вријеме свему томе. Зато смо и покренули послје четврт вјека „Глас Црногораца“, да зачмале душе просудимо и освјетлимо им нашу итешку прошлост; да гладним друхом дадемо духовне хране; да кедне духом најопијем вјером поновно остварења наших народних дедала; да лакоме умјеримо и маоудушне охрабримо; да политичким охшталтерима укажемо на посљенице њиховог по народ самоуби-

лачког рада; да сумануте измећаре туђина бремзирамо, да женске, хистеричне сурингије вратимо дјечи, породичном огњишту и цркви; да истријебимо губу из торине и сачувамо најчистије сјеме наше нације; да повеземо покидане струне на гуслима; да разведарио мало над нашим главама — над Црном Гором и изазовемо више самарканске љубави; да напољетску, високу нашу националну свијест подигнемо на степен култа, као што је то она увијек била и предначила у овим горама...

Ето то је циљ, то је задатак данашњег „Гласа Црногораца“, а тај је задатак он увијек имао.

H.

ШТАБЛИЈЕ ИЗ КУНОВОГ ПРИСОЈА — КОД ШТИТАРА —

Ред је да се мало позабавимо са једном шареном дружином, коју не бијаше могли наћи ни да је са свијетом тражите у великим земљама, а још мање у самој малој Црној Гори! Сабрао се један збор опшћа новоглеба и њелуци, које поштен човек неће послао да му прасице чувају!.. Захмелети се људи чојства и јунаштва, масних залогја и младих ђевојка. Захмелети се људи онога што нијесу никад имали, нити би могли имати ни оно што се баца псету, да Црна Гора није заспала, и још увијек спава!.. А чим се она пробуди, што очекујемо свакога часа, — тешко штаблјама! Разбјежате се они, по својој навици, као мачка (са свјетлом глатом! А ми бојим да неће имати куда бјежати. — За свој кравај и прозиве народни посто, дођућу они (погнати) вака!

Наш православни и српски ловћенски бог који докоже времена стана у својој пјешчи, тек што се није кри будио. Он се већ мешкољо, сијева и трља очи. Овога часа када се он пробуди, затрубиће гласом грома, и позовати на окуп све поклонике светога Петра и светога Василија; све поклонике Његошевог култа; све православне хришћане и све праве Србе, да чистимо земљу од некрсти!.. И ко у том часу не пољуби часни крст својих предака, пољубит ће мач, — средине му нема!

Наше опомене не помажу. Злочинци раде и даље. Купају се у крв најбољих црногорских синова и уништавају све што још није уништено.

Знате ли да је у Мошину команду на Радовце пиперско избројено 1-ог децембра 1941 године 161 црногорски гроб, који су побијени од комунистичке руке, чија имена не знамо. Дугачки списак оних које знамо, стоји нам на расположење. То се гробље до сада удвостручило. — Свакога дана нижу се нове и нове жртве.

И док се све то догађа овде, пред наше очи, — наши прваци: банови, министри, народни посланици, сенатори, политичари, професори, попови, учитељи и господи, офинири, спавају мртвим снаом. — Они су на рачун овога народа укљивали сваку благодат и сваку почаст. Тај народ их је спремао да му се у невољи нађу, — ако до невоље дође! — У мјесто тога, они заузвимају један чудан и необјашњив став. — Дигли су руке од народа, у час, када је тај народ у питању, бити или не бити! — Изгледа да је код њих јачи инстинкт међусобне мрње и политичке пољовојности, него инстинкт заједничке љубави према својему народу!..

Стара Црна Гора знала се снаћи у свакој ситуацији све до сада. Дала је директну и тачан саман српским асепљима, кроз више вјекова. А данас? Повила је главу и прима двоструке ударце, са неким чудним миром, пуним

Шта се говори? Један наш добро познати лекар — хирург, као инспектор свих болница у Југославији често је вршио инспекције свих болница, међу овим и душевних болница.

Толико пута нам је говорио, да је у душевним болницама налазио пропорционално највише Црногораца, али му то нијесмо вјеровали.

Међутим размишљајући о узроцима устанка од 13 јула прошле године сјетили смо се приче овог љекара, појервали и нашли објашњење у устанку.

Једно друштво пријатеља и познаника сједи у кухињи код свога старог кафеџије и доброг пријатеља Николџ Јовановића. Утолико утрча у кухињу један добро угоден мачак. Један наш пријатељ заустави очи на мачка, — уздахну и проговори:

Мачка Никола! Ако ти нестане твој мачак, немој му тражити кривца! Знади да сам га ја навртно на ражан

Ибас

РАТНА СИТУАЦИЈА

Као гром из ведрa неба одјекнуо је код свих народа британског царства пад Сингапура. Народном узбуђењу нема краја и јавно мијење тражи пад Черчилове владе. Није ни чудо, јер Сингапур је најача енглеска тврђава не само на крајем истоку, него равна преосталим дјевма: Мали и Гибралтар. Падом Сингапура енглеско царство погођено је, ако не баш у срца, а оно у најважнију артерију срца, стратегијску и привредну. Одрабменим редут за Аустралију и Индију срушен је Јапану су сада отворена врата за ове двије најбогатије енглеске колоније — извори богатства за Енглеску са те стране углавном пресушени су. Од постанка њенога царства, Енглеска није никада изгубила већу битку и ми не вјерујемо, да је овим непоправним поразом наступило слом овог највећег царства и најмоћнијег у историји свијета.

Може ли Енглеска збиља пребојети овај пораз?

Тешко. Јер и кад би смо притегли Индију и Аустралију у помоћ са дјеловима флоте на Средоземног и Сјеверног мора или Атлантског океана заједно са америчком флотом — флоте ових двију сила нашле би се у процијепу и немају стратегијских елемената за ма какав успех. Извјесно је, да би доживјеле судбину руске флоте код Цушима у руско-јапанском рату. Ово смо ми предвијели у прошлом чланку, на овом мјесту, и нијесмо се преварили. И кад смо узвратили да је Јапану мањак премна англо-саксонској флоту надокнадити стопостотним бољим стратегијским подожјем.

Енглеско не стоји боље ни у Либији. И тамо подноси пораз за поразом. Иако, рекло би се, побљовионом одмором, прије два мјесеца, њена војска тучена код Афедабије повлачи се у нереду, остављајући сав ратни материјал и провинцијалне Немцима и Италијанима. По свему изгледа, да у Енглеској нема више људи досрпљих тежи ситуацији, а Енглеску су одржавали мудрост њених управљача и хладна стрпљивост британских народа. Сада је нестало и једног и другог чиниоца, те ако у посљедњем тренутку не преовлада разум, нестало је и најмоћнијег царства на свијету. Послје је пада Сингапура бар таква је перспектива.

Пад Сингапура одјекнуо је дубоко и у Вашингтону и Москви. Тамо су просто поражени, јер „друг“ Черчил први пут у свом посљедњем говору поставља побједу условно — каже: ако побједимо!..

Има једна метафора у његовом говору, која привлачна на чителнички син једнак каже исто оно што је некад Пит рекао: Борњемо се до посљедњег руског војника!

Изгледа да је „друг“ Стаљин разумно алузију Черчилову да је стао да размишља и већ неколико дана руски војници не срљају беглавно и безбрижно у смрт, него су прешли у одбрану на више мјеста. Можда ће и на тој страни преовладати разум. Видјећемо.

И.

ВЕЛИКЕ СРЕЧАНОСТИ У ЈАПАНИ

— Док су Јапанске трупе узвале у Шонанско, док се Татсуо у својим народни збор за прославу побједи. Из свих градских квартова слегла се огромна маса свијета у централноме дијелу града, где је била уздана распријава. На вријетку глате је постављена трибуна, на којој је заузео мјесто министар претсједник Токо, претставник Наурузких Сига и амбасадор Сила Осомеа. Свијетост је отпочела свирањем вјерских химни, док је свештеник читао молитву захвалнију за побједу. Затим је свједока црква химна, а онда је прочитан списак најбољих прилика објаве рата. Кољечка толпа аллаузов одража је министар претсједник говор, у којој је потстило на успјехе Јапанских Наурузких Сига, захваљујући којима се востанула свирала Сига Које Са Раја далас вије на Хокукогу, Марији и Шонанско. Са побједом код Шонанске па је у Јапанске руке половај који је претстављао свучанглосаксонске владаваше у Источној Азији.

ЧИТАЈТЕ И ШИРИТЕ „ГЛАС ЦРНОГОРЦА“ као свој национални лист

Историјска мисија Црне Горе

Црна Гора, та истакнута стража Руске, велике словенске мајке, према топломе мору, спада међу неспорне и неспорне историјске дефиниције. Она је балканска формула, која разјашњава највише ситуације источних питања у доба Берлинског Конгреса, са стварним погледом на суштину европске ситуације и на своје вјековне аспирације. Савезништво са великом Русијом у Наполеоново доба, а вријеме рата 77-78 и рата 1914-18 године, старатељство обиром на сусједно Аустро-Угарско Царство, расно и језично сродство, као и династичке везе, све су то непоштитне чињенице. Само дубље тумачење историје баца свјетлост, која се унеколико разликује од истине, те показује да се историјска функција Црне Горе не састоји толико у томе да та земља буде ослон Русије, колико и у томе да буде истакнута стража Запада против Истока.

Када је Ислам у Средоземној Африци био савладао остатке Римског Царства, бацио је око на Европу и покушао да продре у њу преко Хиберније. Подмитљиви и нестални краљеве барбарскога поријекла, лако су били оборени. Код Ронсвала је изгледало као да се заљубља и сама франачка војска, све док није Карло Мартел 732 године код Поатјеа дефинитивно зауставио надирнућу плину исламскога мора, одбивши његове воде преко Пиринеја. Четири вјека доцније је тај исти напад, који је пропао преко Ибериског Полуострва, продро кроз широке пуковине умирућег Византијског Царства на Балканско Полуострво. Косовска битка је представљала први стартни и отворени покушај да се на Балкану заустави надирале Турске. а Црна Гора је била први учесник ове битке. Последње тога несрећнога дана пропала је српска краљевина, али Црногорци, затворени међу својим голим брдима, наставили су борбу. Онокао као што је Ронсвал слједило Поатјеу, тако је три стогоља последице Косовске битке слједила Битка код Беча, која је заувјек зауставила продорање Ислама у Дунавску равницу. У то вријеме рускога утицаја није било, нити га је могло бити. У то вријеме је политичка и државна еволуција била још далеко од бескрајне сарматске нивне. Када се на узбураној повозници појавила Русија, без сумње је убрала ликвидацију страног елемента у Европи. Истало је потпуно природно да је Црна Гора нашла у Русији савезника и заштитника у заједничкој улози на коју је проливило толико крви међу кршним врлетима њене земље.

Освајање Запада, спријечено у году доба код Маратона и Саламине, а државне заустављавање и изгном Ислама, појавило се у XX вјеку у новоме

облику: у виду комунистичке идеологије, која је потекла из источњачкога схватања ништаости елемента, Исток покушава да освоји на духовноме освајачком оружју. На тај начин Русија сада не само да не наступила својој улози западне државне заједнице која стоји на стражи крајње источне границе Европе, него се неистовно појављује као инструмент антиевропске борбе.

Када би Црна Гора, према томе, стала уз Русију на овој једној странпштуци, и када би још једном оцирала улогу њене дуге руке испружене према топломе мору, то би значило за њу, која је позвана да буде бранитељ Запада од источнога варварства, поријекле вјековних вредноћа њене славе историје, и потпуно одицање своје историјске мисије.

Мјерити Царску Русију, са изрнчито западним програмом, истом мјером као и Павлову и Стаљиницу Русију, значило би почитати једну од највише историјских грешака. Иако је славенско стабло исто, али се је измијенила идеја, а идеје су праве покретачнице историје.

Црна Гора мора да претставља драгас као и раније бедем Запада против Истока, а тврђава храброг црногорског народа, онако као што је вјековима противстајала хиљадама народа, тако и сада мора да попут стапене сломи својом гранитном свагом онај жестоки вал, који се у виду болшевиштва од једном спушта са истока да потопи Европу.

То је, Црногорци, бистри суд оних који посматрају балканске ствари и догађаје са становишта која је и сувише удањнута, а да не буде јасно, непристрасно, хладнокрвно. То је слика коју види Рим, који је захваљујући свом географском положају и хиљадугодишњој политичкој мудрости, увијек издирнућу Српског краља у савишту ствари о њима.

Зашто Бјанак објектима?

Набег у децембра патријарха је је лански амбасадор у Вашингтону преко телефона да га смјеста прими државни секретар за инострана дјела, Кордел Хал, којеу је имао да учини хитно саопштење.

Кордел Хал је мислио да се амбасадор журно да се саопшти да је Токио прихватио американски утицателу, који је захтјевао од данашња потпуно повлачење из Индонезије и Кине, и напуштање континенталне политике. Али када је јапански амбасадор на питање о томе, мирно и љубазно, кланјајући се са луно церемоније, одговорио да о тој ноћи нема шта да референте, постао је Кордел Хал строг са изразом пуним приретије.

„Ви доводите у тешко искушење стрпљиве нашега Претседника!“ —

уловорио је Американка, — „Водите добро рачуна о великој одговорности коју наша влада на себе узима, одау говлачећи ову критичну ситуацију!“

Јапан је на сваку реницију, добродушног и мирног лика, одговарао синхроничним наклоном. Изгледало је као да се не усудује противуречи свом моћном сабесједнику. Кордел Хал се осјетио охрабрен да му одозго улупи теже прекоре:

Немогуће је да се ова неизвјесност настави, а да не изазове неправљиве посједице! Влада Сједињених Држава не може више да чека. Ви бисте морали схватити у каквој се ситуацији налазите. Американски народ захтјева неодољне и радикалне одлуке. Имајте у виду да је Претседничком стрпљењу стигло до крајних граница! Морам да вас уповорио на опасност у којој се ми налази вашом крвишном.“

Послије тако тешкога прекора — мислио је можда Кордел Хал — мораће Јапан да попусти, видети да онако слаб и испрљен није у стању да учини ништа друго.

Амбасадор га није ни једанпут прекинуо, будући да је неаспитано прекидати говор другог, док су Јапаници добро васпитани људи. Слушао је са аутоматском и безиражајном предустреливошћу. Затим, када је Рузвелтов секретар завршио свој говор, очекујући намрштено одговор, онако како то чини судија који испитује кривца, извадио је јапански дипломата флегматично из својега чепа један документ.

„Господине секретаре,“ — рече он, пружајући са услужном покорношћу тај лист хартије Корделу Халу, — „имам част да вам у име своје владе представим својој саопштење, и обузела га је гневна, јер је била објавна рата. То је био један од Пирл Харбура, који је био један од јапанских војсковаца, који је у Јапаници тачни попу својим метама велики формалисте. Својом рат, не објавивши га, али га објављују у истом тренутку када га започињу. Држе се правила. Није речено колико времена прије него што тога вриједно да се објави рат.“

Они сматрају да је довољно неколико година.

Како је њихов рат против Русје је овако отпочео. У Петрограду је било касно послје подне када се на Далеком Истоку рајала зора слвдењег дана. Доко су јапански корабљери напали навијену руску морнарицу у котлеу у предној луци Порт-Артура, саопштио је јапански министар у Петрограду царској влади да Јапан себи „придржава слободу акције“.

Изамеђу двају почетака, у Пирл Харбуру и у Порт-Артуру, постоји савршен паралелност војне и политичке стратегије. У обадва случаја је искористићена тајна, снага и њенабења, да би први ударац противнику био што јачи мјени у своју рођену отаџбину. А зашто и неби? У Црну Гору нагомилано је у руже појединачна тешко блага!

Моћни банкарски, индустријски, шумарски, жељезнички и пољопривредни трустови притискују црногорски народ као мора! Тридесет милиона Црногораца робује једној шасти ујогено буржоаније, — па се мора жртвовати која десетина хиљада да би народ предахнуо и очима прогледао!

Пред судска врата стражују су чувашки Машан Пејовић, сакати и Милутин Бабић, хамам из Медовине. — Као посматрач присуствовао је Саво Челебић, звани првотрач. — Овога пута, можда из страха од свога рођеног сина!..

Шинлази су поклицаре у Метеризе за гласоу Олгу, председницу нижег војног суда која, по своме положају, има права да присуствује сједишцима врховног војног суда у Куново пријесе. Госпођа Олга није могла доћи да присуствује сједици, јер је, тамо она, у благословеном стану, — баш при порођајним мукма! — Аргус је погледао у страну и учео једну тешку подвалу, коју је госпођа Олга припремила дру-

и ефикаснији. Када је противник ошакуће, лакши је нависти свјетало. Ово је Јапанима лакше извести него другим народима, јер нико никада није у стању да одлогнетна шта они на мјеравају. То је мистериозан народ. Фанатичан, озбиљан, зрео, национално до савршенства васпитан.

Највећа предност Јапанаца састојала се увијек у томе, што никада нијесу били схваћени.

Основа васпитања „самураја“, то јеост племића, ратника, је потискивање сопствених осјећаја, будући да је неспријетно да их покажеу другима. „Само шпак“, — вели једна јапанска пословица, — „показује своја садржину“. Болости, радости, негодовања морају остати затворени у срцу, као у каквој лименој кутији. Човјек, којеу да умро син, смјеша се пријатељима који долазе да му изравао саученике, прави се весело и нормалан, чак и у случајевима када последи, оставши сам, расириче своју утробу да би се опет састао са својим сином у Царству Духова.

— Наставиће се —

ДЕЈЛНОСТ ЊЕМАЧКИХ ПОДМОРНИЦА НА УМЉУ ПОЛАННИХ ЛУКА

Њемачке подморнице настављају са убирањем успеха на атлантском сектору обарајући на најучепљивији начин све противне тврдне британске пропаганде.

24 јануара, када је изашо њемачки, ванредни билтен у вези са појавом њемачких подморница у водама Сједињених Држава, лист „Тајмс“ се није устручавао изразити своју сумњу у то да би се у једноме сектору, толикм удаљеном од њемачких база, могла развити таква дјелатност, тако да се да будуће може искључити могућност великих поганања. Америкаска штампа је одмах дала одјек овег тврђења.

Доцније, када су чињенице показале да испред њујоршке луке, као пред другим лукама сјеверноамеричке конфедерације, ступа у дјелатност и само једна подморница, већ читав формације истих, ограничила се пред паганда Сједињених Држава на то да пусти у свијет опините тврђење ефикасности заштитних мјера које с предузели Американци.

Чињеница је то да број за неколико недеља потопљених бродова износ: данас 61, достижући на тај начин број од 421.500 регистарских тона, поттоњених на дну мора; то је велики број када је ријеч о поганањима, и он показује оличну ефикасност њемачких подморничких оружја.

Наде које је непријатељ могао полагати у своје заштитне мјере већ се сламују пред налицем чињеница које показују америкашну неспособност да спријечи ово истребљивање самим ушима поланних лука Сједињених Држава.

ПОДЛИСТАК

Једна тешка подвала

Аргус је дошао у опасан конфликт са Мошином, односно Мошовом Радном командом која се налази на Главној пиперско. Није се лако дотати Маша, пошто он распалаже са правом мјача и српци Црногорца. Ко би се усудио да се дотакне његовога јакена, томе скаже глава са рамена онага — часа, или се тражи још тешка казна!

Дакле главна команда са Радовца наредила је команди штаба у Куново пријесе, више Штитара да га одмах пронађе и да га осуди најстрожијом казном. — Штабљике штитарски нашла су се у чудо, јер нијесу могли никога дознати ко је тај проклети Аргус, који се усудио покхобати њихове неприкосновене институције; али ипак, наредба се морала извршити, и приступили су штељиво *incontumacia*, под председништвом врховног војног судије Алексе Маркуша, четинског шустера. Са десне стране до њега сједише Мате Дервизи, син Марије и Коста Дервизица, длава са Петина. Он је прилично вјешт у

пљачкању туђих овнова, и оваца, — а то су на своја леђа осјетили четински касаци, — па је ради тих заслуга пронаведен за судију у врховни ратни суд у Куново пријесе. Са лијеве стране сједи му познати делија Душан Јовићевић, копилан Ника Јовићевића, — тако га је бар једна кристала, иако није, била баш сасвим сигурна, са ким га је зачала!

Занимљик је водио познати делија Душан Благогити Бурковић, човани; — онај исти Душан који се, поред жежне ракције, — наравно украдене — на дивану флаи: „да ће са двадесет својих партизана освојити Петњење, кад год му ћеф буде!“ Државни тужилац био је Радоје Ветковић, познати вјештач у паљену кућа и шибњакма макача у туђе гаће и котуле! Зна тај да закоље по неку туђу крмачу, и у свом одушевљену да више не очита све погребне молитве. Присутан је и врховни државни правобранилац, Пеко Дапчевић, прозвани шанаци. Путовао је Пеко у Шпанију, да изучи високе школе, — како се пролива тува крв и уништава туђа имовина, па је дошао да своје високо знање на пракси при-

говима, партизанима! — Да би дока зала пуну приврженост својој црвени, браћи, госпођа Олга родила је мало партизана потпуно црвеног — као па приквала... — Жене које су биле присутне порођају, облијепиле су као смрт... Неке од њих попадале су у несвијест а неке дигле руке према небу, крстеле, и чуде чуду неученом!... Неке од њих виле у томе Божју опмену!.. Прирнух пропаст читавог племена!.. Само се госпођа Олга блажено смјешка, задовољна што је нешто подвала успела. Да би родила црвено дјетице, она се послужила истим средством као вјештите из средње и старог вјека. — Напила се у време махова топле људске крви! — За ту сврху послужила ју је кра младаг и несретног Лаза Петричевића, нако јој је по којини Лако био блиски род. — Баш по закону вјештачи!.. Затим Јована Газинови, Марије Ковачевић и других. Да свој циљ потпуно постигне, нашла се истога дана освјетљана, топле и јаке крви пона Петра Врђовића!.. Пророчанство присутних жена испунило се још истога дана. Топови и

Савојска Династија

Почетак једанаестог вијека износи нам на поврзину историје, у југоисточном кривеотом куту данашње Француске, на доглед гордог Моблана и његовог ледам вјечито покривеног трјемана, племића познатог под именом Умберта Бјелоруког, независног господара, грофа од Мауријана, ближњу својну једног од одашњих краљевских домова, родоначелника славне и витешке, данас краљевског круног јуначке славе и љубави народне објенчане династије Савојске.

Наследици Умберта I-ог Бјелоруког, рамакнувши постепено али знајно, свог у почетку скученог посједа превалише и високо од левога бљештеће дивовског развоје западних Алпа; завладаше њихови питеомни подножјем те, заузевши Сузу и Турин, уградиле и оване старом граду италијански јуначки трон, који својим витешким и смијем подвизима, читави низ вјекова славом освјеташташе. Тако Савојски Дом, још од тада постаде династија дивне Италије. Господари Савојски, држећи се увијек чврсто монархичких начела, а водећи непрестано независну своју свестрајну политику за врлине средњевјековних трајница, не приљубивши се ни уз Гвелфи ни Гибелине, увијек се у најзапаљенијим приликама умједоше снажи и ослористи, учествујући у туђим борбама. Још у почетку гледали су да надиштру своју власт у Француску земљу, увидијевши прилагодије земљиште у Италији, на овој страни окрећу се своје силе, те час дијелом губеће, а час повно сједињују своје земље задовоше држави своје витешке кнежевине, који се умједоше прикључи одјачи у разним вјековима Горње Италије. Па и у новове вијеку, онда када су династија Италије ниско посрну, они виче пута у европским зајемцима, гдје се равне стране натјецашу да их за себе задобију, допринишаву да наине омаво коцка побједи, на чију страну њихов оштри мах слашаше на бојно поприште.

Од Умберта I-ог Бјелоруког до Амедеа VIII-ог носили су господари савојски назив грофова, а овај буде признат 1416 од Сигизмунда цара германског за херцега, којег су се називао држали све до 1720, када Пијемонту и Савоји би присаједињена Сардинија, којом прикљом буду признати за краљеве Сардинске, те име ове преже на цијелу државу. Осим тога носе назив краљева кипарских, од тада је Карло I-ви Ратник наследио по смрти његове рођаке Карловете од Луизијана 1489. Из овог су дома проишле многобројне гране, а најглавније су: 1) Грофови од Мауријана, који посташе и грофовија Пијемонта; 2) Кнежеви од Карифана; 3) Грофови од Гусона; 4) Дукс од Немира и 5) Барони од Вода.

— Наставка са 3-ће стране —

авионске бомбе пуцали су у част новорођенчета... Врска беше и жена, којој су заклане грудина своју нежину брину, — до неба се прозиле. — Стари, како вичи сваком уд, нијесу је могли одржати да не поквасе своје трепавице над рушевинама својих домова, које им је често знадо биди и прабади...

— Вијесте те људи, да ово бјеше вјештица међу нама? — рече један. — Видио, у али час за све нас!... Рехосе сви остали. — Али, сада је све докна!

Суд у Куново присоје морао је отпочети рад и без господје Олге. Једногласно је добио малу застаралу и необичну пресуду: Да се Аргусу одијече језик да не брбља, и десна рука да не може писати!... Судије су се овде мало пребацили, али подбацили, како хоће. Истина Аргус им опрашта, јер шустерски чежи и шило и хамалски самар, немају никакве везе са законом. Они не знаду да Аргус не живи овоземањим животом и да се њему не може ништа догодити! Пушка га не може убити ни сабаја

Отац оца Италије, блаженочивиши и пошобни Карло Алберто, кнез од Карифана, 1831 наследиши престо од Карла Фелиза, поставши Краљем у доба, кад у Европу буктијаше пламен револуције. И ако бјеше либералних начела, ипак се Карло Алберто није у почетку упуштао, да од једанпут реформисе устрој државни, пошто је жељено да најрије изврши величанствену замисао, то јест, да поврати Италији независност са изгнањем насилних Аустријанаца, који би се увијек опирали завојењу либералних уставова и италијанских државица. Но нијесте да буде у овоме потпогнута од стране других италијанских господара, завидели су на његовој сили до које би дошло сједињивши Горњу Италију, морао је чекати за то zgodу прилику, која му се указала тек 1848 г.

Глас да је у Бечу бунула револуција, би разнежен муњевитом брзином кроз цијелу Италију, сав народ узавра те прекиде свако уставање. Најрије Венеција истиснувши непријатеља, прогласи себе републиком св. Марка, зајемци устале Милано, те за врлине својих „сопке гюиате“ (пет дана) нагна и он стране господаре из града. У толико прискаче Милану у помоћ оближњи Пијемонтези. На позив Милана с усмијешком се одаваа цијело постојство за покликном: Рат Аустрији — који одјекну од Алпа до Либлибе. Карло Алберто видјеи да је кушну тако жељено очекивани час, 28 марта 1848 издаје заповијед својој већ сабрајој војсци, да прелази границу Ломбардијску, метнувши јој се на челу са својом два сина, те добилише цијело побиј од Пана Пије IX, Леополда II-ог Тосканског, Фердинанда II-ог од Напуља његових савезника, уз то чете добровољца придолажаху од Вијена бржеи. Рат цијела сједиња се од државица италијанских, које бјеше развио Карло Алберто. Једну од њих неће дојаче италијански генерал Јосиф Рајмвалдидељавић да заведе независности народа.

Прва рјешка на италијански зајемачиће наду италијанских патриота. Војска Пијемонтског знатно мањег непријатеља распршти код Гоита, опсејду Пескијеру, слично непријатеља опет код Пастрега на толико господари италијански, а с њима и Папа под пријетњом Аустрије отпадоше, напустиши самога Краља Алберта са италијанским добровољцима. Видијевши ово аустријски маршал Радецки, који се до сада држао дефанзивне, превуде да он напад, те најрије удари на тосканске и напонтанске под Мантолом, али ово хрбро дочекаше новог надмоћније непријатеља, гдје и ако непријатељ побједи, ипак га је скупо стало. Затим се Радецки окрену на Пијемонтске да им удари на леба, но не

посјећни... Према томе, њихов је труд узалудан!...

Морам одмах истаћи да су овако застареле пресуде доносили царев: Путињакон, Рамез III, Нерон, на и српски цар Душан. — Гоме браћо има и лијека; — они су били цареви!... Ипак су они поганици сицилици у Куновог присоја који врше царску власт? — Покуса им отац оно што се не куца!

Штаблије из Куновог присоја, са својом пресудом, постигли су само то, што су наували на себе Аргусову страну иржи, тако, да је накар на њих послати муње и громове да их све сржи и претвори у прах и пепео. Неће дозволити да се на њиховг пепела породи Феникс. Њихове крваве диве покупиће и спустити право у Дантеовг пакао. Тамо ће их заледити у дебоо слој леда све до граа, само ће им глава вирити из леда. Сваког дана шмљат ће јата гарванова да искидује кожу са паганских глава; да им кидују уши, језик и очи ваде. Сваку ноћ ране ће им зарастати, а већ идућег дана поновиће се иста процедура, — све до бесконечности!... Т.

не поље за руком, а у толико паде Карлу Алберту у руке тврда Пескијера. Да су у Пијемонт биле сложне снаге италијанских држава, те да је од њих мјесто изајдства добијао и даље потпоре, Карло Алберто хошае постићи циљ његове велике мисли: с друге стране постајући непријатељ све надмоћнији услед потпора који му из царевине престано придолажаху, иза кравог боја код Кустоне, Карло Алберто буде приморан да уступи ка Ломбардији, но, да не би оставио на милост и немилост непријатељу град Милано, напусти га тек из жестоког боја испод његових андина и послјеи уговореног примирја. Још остаде сама Венеција да се брани, ријешивши се на борбу до краја, но би најпослије приморана да се преда и то тек 1849 год. Остало све убрзо заузеше Аустријаци. А у толико постолубиви Пијемонт постаде угодичије емиграната из цијеле Италије. Такав је жалосни сирштак дочекала 1848 година по Италијане, која има обавезати изајдство леда. Док су остали господари италијански гледали да угуше крају сваки либерални покрет у својим државама, одузимајући чак и оне олакшице, које су већ биле дате народу, Карло Алберто се мучаше, како ће наћи начина да скрши примирје утврђено у Милану. Напољетку, не могући одољети народном поклиту, ни пристати на услове мира које му Аустрија постављаше, а пошто му и с друге стране и љубав према отаџбини то налашше, прекиде примирје у марту 1849 провалшивши с војском у Ломбардију. Узалуд је Карло Алберто заједно са својим синовима чинио чуда од јунаштва и сам тражио бојно пољу да не прежи и тај год. Немогаши његовог великог срца да не понижавашу њихово вичење му Аустрија постављало према њима у корист свога царице и царице Елизавете. Подривавши се са својом земљишном остави му у аманет своју земљу Италији и њено ослобођење, затим крене својевољно из Отаџбине, наставиши се у поругачкој вароши Опорту, гдје послје 4 мјесеја сиршачу му мукотрпни живот, као обожавани мученик италијанске чисти.

(Наставиће се)

НАШИ ДОПИСИ

Ријека Црнојевића — На Ријеку Црнојевића имамо строгио али врло праведног команданта мјеста Господина Салваторе Силталиери, мајора. При отварању основне школе, њеној организацији и смјештану, показао се као прави домаћин, а према нашој дјечи као прави отац. — У недостатку школске зграде додијелио нам је зграду општинске управе. Како је кућа била рабатна и потпуно празна, све четири зида, наредно је својим војницима да се кућа оправи, да се зграде складије, табла, астали и све што је за школу потребно, — потпуно бесплатно. Под руководством врлиног учитеља Г. Томовића, унисало се већ првих дана 112 ученика у сва четири разреда. Како је гратио за четири разреда, са оволиким бројем ђака немогуће обрађивати једном јединиом учитељу. — господин Командант дао је предлог на надлежном мјесту, да се поставе још два учитеља, што са нестрпљењем очекујемо.

Господин Командант испословао је да сва наша дјеца добијају бесплатног топал речак свако подле. Ми у овоме гесту господина Команданта видимо спас наше дјеце, у ова оскудна времена, па немамо ријечи са којом бисмо му могли заблагодарити. Исто тако обећао је да ће нашу голу и босу дјецу обући и обути.

Хвала Господину Команданту на свега срца на овако хуманом и хришћанском раду. Тако исто благодарни смо и његовим претпостављенима, који имају разумијевања за наше невоље и излазе у сусрет предлозима Господина Команданта.

Ријечани

БРИТАНСКО ЦАРСТВО СЕ РАСПАДА

КАКО ЈЕ ДОШЛО ДО СЛОМА „ИСТОЧНОГ ГИВРАТАРА“

Велики поход којег су јуначке јапанске трупе водиле са крајњом вјештином и највећом смјелошћу, завршило се недавно туче, што је стигло до својг коначног циља: Сингапура, „неосвојиве“ британске претраде. Вијести пристигле током посљедњих дана са овога савојског операција, јављале су да су се јапанске јуришне снаге искрдале на северозападном сектору острва, те да су број кренуде напријед, окупљајући се око британских положаја, као и да су друге јапанске снаге напаале енгелске браниоце Селетарске бране и луке, уништивши артиљеријске положаје и освојивши британске позиције, чији су браниоци били присиљени да се брзо повуку према јужном дијелу острва.

Послије јапанског искрцавања, запоселе су јапанске снаге један од четири аеродрома, Тенга, довели у исправност равне његове функције, те су могле да ову важну ваздухопловну базу употребљавају за операције бомбардовања сингапурских утврда и луке, у којој су били изненађени ватним погобином многобројних браноца који су транспортвали енгелске трупе у Батем. У осам сати ујутро 12 фебруара ушле су јапанске претходнице у зону космополитскога града, те су успјешним нападом ватим постепено уништили сједишта непријатељског отпора.

Резултати које су јапанске царске трупе до сада постигле, постигнуте су углавном благодарје брани којом су развијене операције које су преходиле овој великој побједи Јапана, и савршештву маневра укљештавања и расипања у обливу враке, које су Јапанци навели послје искрцавања на острву, као и одличноме стању јапанског наоружања и вриједности као и ратничкоме духу јапанских војника.

Посљедње радиовијести јављају да се британски отпор у Сингапуру сконцентрирао у северозападном и источном дијелу града. Пијево криво јапанске војске започело је акцију према истоку, гдје непријатељске снаге имају намеру да одолијевају под заштитом преостале артиљерије. Непријатељ је на Северозападној линији претрпои нарочито тешке губитке. И поред жестоког противничког отпора направиле су јапанске трупе, послје запосједања жељезничке станице, нове успјехе. Јапанске јуришне трупе су жестоко напаале краљевски и царски брзети. Истовремено је напредовало кретање опкољавања непријатеља на путу Јапану Букит Тимаха и Сингапура. Јапанци је успјело да продру такође и у северни дио вароши, те да освоје многобројне положаје.

У Лондону су катастрофалне вијести, како сервисирае по уобичајеном енгелском систему „капу по капљу“, задале жестоки ударач јавном мишљењу, који се да такође опавати међу ретцима многих енгелских држава, који се отворено превирају владину цензуру, нимало не устручајући раскривати лажи којима је пропаганда хтелиа створити уверјење о немощности јапанских снага. Један од ових листова вели: „Англо-американци су, не цијенећи грубу војскурику Јапана, починили грбу војскурику“.

На магловитом британском острву све више расте осјећај дубоке запредашности у вези са овим тешким ударцем заданим британском царству. Ово душевно стање се показује у једној тврдији лондонској листи „Велики Нјус“, који пише: „То да ће Велика Британија изубити раш, сада више није само могуће, већ и врло вјероватно“.

ОПЕРАЦИЈЕ НА ДРУГИМ СЕКТОРИМА

Бацајући општи поглед на положај на другомг секторита пашифичкога рата, може се направити резиме, наводећи главне јапанске успјехе. Макасар, посљедњи холандски положај који је

штито један дио Индијских Острва од Јаве до Нове Гвинеје, пао је послије последњих јапанских искрцавања на острву Целебесу, чији је он главни град.

Са запоседањем Макасара доведен је у опасност такође и положај Бандакерских, на јужној обали Борнеа, тако да је и тај положај послје кратког времена био потпуно запосједнут. Да наведемо само једно од многобројних ваздушних напада које је јапанско ваздухопловство извело на разне тачке Холандске Индије, и то споменице бомбардовање острва Суматре, изведено ових дана, којом приликом су била разорена мобна постројења као и преко 50 непријатељских авиона.

Тakoђе и копнене снаге настављају своје напредовање на равним тачкама, гдје су извршиле искрцавање.

Петролејска поља Борнеа, која се налазе у јапанским рукама, доведена су одмах у ред, као и друга поља у Холандској Индији, те сада раде за Јапан.

Оскудне вјештице које долазе са Филипина јављају о запоседању острва Масбате, у средишту Архипелага, које су 12 фебруара извршили искрцаши јапански одреди.

У Бирми су јапанске трупе, послје жестоких борби, потпуно запосјеле град Мартабан, на источној обали ријеке Салуен, па од овог важног стратешког положаја је потврђен од стране енглеске команде.

Из Чанг Кај Шелове Кине, гдје Микадовљеве копнене снаге оперишу, успјешно потпогнуге од ваздухопловства, јављају о новим јапанским успјесима. Снаге које оперишу у провинцији Јужног Шантуња, запосјеле су варош, у којој је било сједиште Главног Стана 113 хиљаде дивизије.

НАШИ ПОКОЈНИЦИ

- Од хрватско комунистичке руке погинули су:
- Мираш Поповић, учитељ, Хан Геранчића;
 - Капетан Милун Бакић, Краље;
 - Томица Чукић, претседник општине Будисаке;
 - Бебо Паменица, шеф железничке станице Вир Паазар;
 - Мајор Ђофрије Марковић;
 - Два сина командира Сава Ковачевића, Грахово;
 - Архимандрит манастира Жуле, Никола Јанушевић, Жуле;
 - Архимандрит, Серафим Царић, манастир Са, Трпције;
 - Нико Бурковић, дјеловођа општине Сокоцке, Косијери;
 - Свештеник Богдан Церовић, парох Жабљачко-Језерске;
 - Свештеник Петар Вујовић, парох мегершичко-врашки;
 - Радован Влаховић, шеф Пореске управе, Колашин;
 - Милан Булатовић, претседник општине, Колашин;
 - Миљутин Жарић, Спуж;
 - Милован Аџевић, учитељ, Поља колонијска;
 - Саво Н. Вујовић, посједник, Трново, Црница;
 - Јован В. Газивола, Рваши;
 - Бутор Багдријевић, Очница;
 - Потпуковник Нико Паменица, Бољевска;
 - Лабуд Вујовић, посједник, Жупа Дорбска;
 - Ђофрије Мирановић, кафеница, Спуж;
 - Јован М. Рачевић, посједник, Љешкополе;
 - Блажо С. Ковачевић, учитељ, Грахово;
 - Мурко К. Ковачевић, трговац, Грахово;
 - Лука С. Ковачевић, посјед, Грахово;
 - Мирко Ј. Ковачевић, посјед, Грахово;
 - Петар Б. Ковачевић, трговац, Грахово;
 - Ђофрије Марковић, капетан, Грахово;
 - Булаћ Петар, земљорадник, Грахово;
 - Булаћ Радован, трговац, Грахово;
 - Свештеник парохije Вилуске Јарамац, Грахово;
 - Рајковић Нико, пензионер, Грахово;
 - Давољин Мирко, трговац, Грахово;
 - Рајковић Бошко, земљ. Кошјери;
 - Булаћ Ружа, супруга Др. Божа Булаћа, Грахово;
- (Настављаће се)

КЊИЖЕВНИ ПРЕГЛЕД

При крају 1940 године маашла је у Скопљу на 18 страна велике осмине, врло интересантна расправа „Симо Матавуљ у Црној Гори“ од Г. Вида Латковића. Како ова расправа расветљава, не само живот и рад Сима Матавуља у Црној Гори; него и читав период црногорско политичко културне историје, у коме је и Матавуљ учествовао, потребно се је на њу бар укратко осврнути.

Долазак Сима Матавуља у Црну Гору пада три године послје берлинског конгреса. То је доба када Црногорци ступају на један нови пут, који се много разликује од ранијег. То је вријеме, када се тежи да се ратнички живот замијени културним; да се формира државни живот, донесе модерно законодавство, отворе школе, уреди администрацију. Једном ријечу Црногорци теже да државну организацију на једној колико-толико модерној основи и да на културном пољу нешто ураде“.

За све то требало је имати способних људи, који ће знати послужити корисно напредку земље. Поред малог броја домаћих у Цетинју се окупио и један повећи број људи из Далмације, Србије, Војводине и др. крајева, који су својим радом много учинили за културни препород Црне Горе. Међу њима је било књижевника, наставника, правника, државника и љекара. Нарочито је Црна Гора привлачила књижевнике та „изванче“ из свих крајева Српства. У овом времену црногорцима је био у моди. Скоро сви српски књижевници, као да су свијатрним обавезани посветити Црној Гори и њеној прошлости понеки свој састав или провести у њој неко вријеме. Тако је био и један од оних још рано Симо Матуловић — Сарајлија, учитељ Његовеш, па послије Љубо Ненадовић чија „Писка у Црној Гори“ одличније сведоштвање даје о њему. Матуловић је био, онда Лазо Костић, Змај и др.

Међу књижевницима са стране који су радили у Црној Гори, неоспорно најважније место заузима Симо Матавуљ. Прво што је он остао дуго у Црној Гори (1881-1889) и што је покривало угледне положаје и повјеравање му доста завидне улоге у државном животу. А друго, што у овом добу, његовог боравка на Цетинју, пада његовог књижевни развој и рад; те је бео мало, све што је овај књижевник урадио веома за Црну Гору. Његови приповједачки радови су веома са мотивима из Црне Горе, а у својим аутобиографским радовима, даје слику онашњег живота на Цетинју. Траг његовог рада, од скоро осам година, остао је јасно наглашен и мора се имати у обзир ко хоће да говори о књижевно-културном развоју Цетинја и Црне Горе.

То је све у вези са Матавуљем, пронађено исписано, критички анализирано и најпослије систематски сређено у овој књизи Г. Латковића. Писац није халио труда, него се старао да научнички прибере и марљиво искористи све до чега је могао доћи, у вези са постављеним задатком. И може се са сигурношћу рећи, да је овом радњом потпуно искрљивено свако питање везано за Матавуљевог боравка у Црној Гори. Можда је то раванс да се у раду сријетлају понављања, нагомилана материјала. Има и неколико отворених питања о којима је требало још нешто рећи. Наиме, могло се из дате грађе мало више кавати о животу Матавуљу на Цетинју — о његовом карактеру, интимном роману, да тако речемо, јер ту је он сарио и државно се у правог писца. Остаје још нејасно, његово размишљање са књиавом Николом, односно са аванциним Цетинјем...

Као што је већ речено, Матавуљ у Цетинју био примљен као ниједан „изванче“. Сам књаз Никола повјеравао му је високе почаст и званије, помагао га и подстицао на књижевни рад. Матавуљ је, док је био на Цетинју у својим приповјеткама и члан-

НАРОДНО ГОСПОДАРСТВО

Неродност воћака

Почесто се жале земљорадници, да ни воћке не роде како треба. Ова неродност може да наступи у толикој мјери, да се гајење воћака никакво више не исплати, узимајући у обзир, да се за подизање воћака мора уложити велики труд; а када треба, да посаде воћака проради и доноси плод, она не рађа или рађа само маленског. Неродности воћака имаде више уроака, много више, него што се обично мисли.

Разумљиво је да широкана ствара воћака не може бити од користи због савијат роду; њу треба искрчити те замијенити новом младом воћком садницима.

- Други уроци неродности могу бити:
- 1) Неовољно земљиште. Земљиште за воћке не смије бити превлажно и непропусно, пошто је исто хладно и збијено, а тога воћка не подноси. За подизање воћака на таквом земљишту — ако се баш мора — треба у првом реду овако земљиште одводити и по могућности побољшати додавањем лаке распресте земље. Садаш воћака на таквом земљишту мора се обавити на површини, односно што плиће.
 - 2) Неовољно слабо земљиште, које оскудијева на биљној храни. Воћка јако исцрпљава земљу, па је природно, да у мршавој, оскудној земљи не може много родити. Овако земљиште треба умјесним буђењем ослажити односно поправити.
 - 3) Помањкање свјетлости и ваздуха у круни. Наступа код воћака посађених на сјеверним положајима, па и код прегусних воћака, те ако имамо повољне услове прегусту круну. Све што може да се нађе у круни, сађење воћака на таквим положајима у обзир узети у обзир, а тако и правилно изградити оне круне.

- 4) Неовољно влажно (резервно) хране у круни. Изградње стабна грана, ласта, лишћа и плода, спрема себи воћака резервну храну, коју он налаже у свим својим членима. Ова храна има дјеловање воћки у круни, која дјелује, ништа и заметања плода. Разумљиво је, да је оскудица у овој храни и подлог воћки у круни.

Циља глаорифицирао Црну Гору и Црногорце. Кад је напустио Црну Гору је, послје неколико година, без икаквог разлога „окренуо међалу“ па чак прерађује свој роман „Ускок“ три пута, да би из њега изоставио или пренаписа нека мјеста, која говоре похвално о Црној Гори.

Карикирање државне управе, рекло би се са једном вајдљивошћу, изнио је Матавуљ у „Биљешкама једног писца“ а у „Десет година у Мавританији“. Ту се показао неважан и помало нрисак. Овакав његов став, по напуштању Цетинја, не показује та морално високо „...он је како тачно пријемити Г. Латковић, давао маха једној диспозицији према Црној Гори, и он је пристао, да ренвосно карикира ово што је раније хвалио и величао.

Но ипак с друге стране, Матавуљев књижевни рад је значајан не само по унетим мотивима из Црне Горе; него и по приказивању психичких особина, обичаја и опште живота Црногораца.

Све је то обухваћено овом књигом, писаном лаким стилом, поткирљеном многобројном литературом и подацима и употпуњеном Матавуљевом преписком као и писнима, која се односе на његов живот у Црној Гори и Цетинју. Свакога кога интересују прилике осамдесетих година прошлог вијјека у Црној Гори, који је у овој историјској искрци, приказан целокупни развој државног и друштвеног живота, као и личности које су биле носиоци тог живота. Д. М.

години уманити. Ова оскудица хране настала, ако воћка које године прероду. Наступа у случају, ако лише преродо отпадне, па исте године дрво поново процишта и провијета, то је, ако наступи при таквом је сења вегетација, која исцрпи резервну храну. Оскудица наступа такође и у случају ако су штећотине утаманиле лишће односно ако је исто било јако нападнуто од разних биљних болести. У лишу наза се главна творница ове резервне хране, зато треба павити на то да се лишће на воћки што више и болје очува.

5) Лоше неговане воћке. Са посађењем воћке никакво није сав посао око не завршен, него потребито је — те још како — да се воћка и касније, кад порасте и има да роду, правилно негује. Негевогана, односно рђаво неуго негована воћка је и слабо родити. Нарочито се умањује родност касније и сувише jakim заклањем зелених ласта и јако рђаво резидба (сувише кратка резидба) воћака. Болзност се такође умањује код предубоко посађене воћке. Овако дубоко посађене воћке образују густу круну са много окмитим гранама, често у опште не рађају стога што не замењу цијели или што плод опада са дрвета. Умањивањем овакве бујности може се родност повећати. Млада а предубоко посађена воћка може да се навади, скрати јој жиља, те поново посади на истом мјесту, или плиће. Код старијих пребујних воћака пријемитије се поједан од доле наведених начина, скраћивање грана за 1/3 своје дужине и зарезивањем коре на стаблу воћке. Кора се дуж цијелога стабла засијече оштрим ножем. Код тога не смије се повриједити дрвенаста дио стабла. Мјесто тјело мора се прво пренавовити, те је при врху стабла и близи крајевачна, изреже се и скине малу сјој кору у виду прстена од пола сантиметра ширине. Воћка ће дио своје хране употребити на зарашћивање тих повреда и неће за то вријеме бујати. Обавда начина не могу се истовремено примјенјивати на једној и истој воћки. Ако то не помаже, значи да је воћка неродна сама по себи, те ју треба искрчити.

Има и сората воћака чији се цијвет шећо обљубава својим властитим прирашцима. Цијвет прерано отпадне, плод такође или пак не достигне своју нормалну развијеност. Оплодња односно заметање плода врши се сигурније укрштеном, те је опрашћивање цијвета са прахом других сората. Ово укрштивање долази у обзир особито у већим воћњацима, које не ваља посадити само са једном сортом, него их приликом садње помјешати са сортама, чији ће цијветни прах извршити оплодњу њихових цијветова. Ове воћке, које имају да помогну оплођавање цијвета, треба да буду код садње правило распорене по цијелом воћњаку, а истих је бити довољно 16-18 на 100 воћака. Воћњаку већ засађеном са сортама, који се тешко оплођавају, може се помоћи пресађивањем потребног броја воћака, у случају, да је воћњак још млад, иначе пресадивање сваке десете воћке, односно уношењем вјела у воћњак (на 5 центара) барем 3 хозинце, сјимењене на разна мјеста.

Утицаја на родност воћака имаду и временске невоље као што су зимски мраз, пролетна хладноћа, нарочито слапа (против које се боримо пуштањем вјештачког дима), јесена хладноћа (у крајевима гдје је јесен чеље хладна, треба избјегавати јако авоски буђење, као и кратку резидбу), сења топлота, која може — ако је лишће прерано опало — проузроковати је сењу вегетацију, град, вјетар и суша.

Иж. Н. В.

РАДНО-ЦЕТИЊЕ

ТАБЕЛ. ДУЖИНА И ЗАДАЦИ ИЛИ ВИДИЛИКА ЦИЈЕЛАНЕ РАДНОСТВАЈА ДАЈЕ ТРИ ВРЕМЕНА ДНЕВНО: 1) 12.00-13.00 час.; 2) 16.00 час.; 3) 19.30-20.00 час. Порука: Сваког дана у 13 и 20 часова - Бијелета на италијанској језику у 13.15, 18.30 и 21.30 часова - Радио дјелованје Савеза у 13.15, 18.30 и 21.30 часова - Радио-лекторат на српскомјезику у 19.00, четвртак и петак у 21 час. Концерт уметности и музике - Цијелане Цијелане у 19.00 часова на српскомјезику: У петак 21. Радио-новелле; у суботу у 17.15. Пренос до четвртка, 5. петак, 17.30. Пренос на дјелу.

ДНЕВНЕ ВИЈЕСТИ

Школске кухиње

Иницијативом господина капетана Кашићевића врше припреме за оснивање школских кухиња на Цетинју...

Брига око кухиња и подела жртва дјети и старцима, поверена је управљама Женског Добротворног Друштва и Друштва Књезиње Зорке...

Ми топло поздрављамо овако очинску бригу за нашу дјечу представника Велике Италије...

Поједице топлог веша

Иницијативом госпође Пирцио Ероди, скупљени су потребни фондови за набавку топлог веша...

Јучер, 19 фебруара, подијељен је тај топли веш цетинској сиромашној дјечи у присуству господоја које су водиле бригу око тога и госп. капетана Томазија...

Док су се вечер прије безобзирни метци поигравали леденим ноћним зраком, брига италијанских кругова старала се да у границама својих приватних могућности, оствари своје племените наклоности према цетинској сиротињи.

Повећање у исхрани

Дознајемо да је Њв. Е. Војни Гувернер за Црну Гору одредио повишницу у исхрани за теже физичке раднике и оне који раде ноћу.

Топло и са захвалношћу поздрављамо овако племениту и праведну одлуку Њв. Е. Војног Гувернера.

Промјене у Дирекцији пошта и телеграфа на Цетинју

Решењем Гувернерства пензионисан је досадашњи директор пошта и телеграфа на Цетинју г. Антон Луковић, а за в. д. директора исте Дирекције постављен је г. Божидар Маринковић виши чиновник исте Дирекције.

Кретање војске

Стгао је на Цетине први батаљон 86 легије црних кошула.

Јапанске снаге бомбардовају су јучер велику аустралијску луку Дарвин и том приликом потопили 9 транспортних и више ратних бродова.

Народно позориште „Зетски дом“

У већери 15 фебруара г. приказана је са пуна муора комедија „Сумњиво лице“ од В. Нуншија. Тај познати коледограф, са изврсним лозом, залагао духовитост, слободу, кроз „Сумњиво лице“ жуљно се марио за палачицину управу властима.

Редактор г. Поповић, који је тумачио и улогу капетана Горе, настављао, тако да је текла у непрекидану топу, изазивајући бурно одушевљење код многобројне публике. Нарочито је залажао позоришни ветеран Бобо Беговић у улози гадате Милезија.

Као што је било најваљне да се у позоришту, у уторак 17 ов. мјесеца и четвртак 19 ов. мјесеца, током недеље и престо, са добро одобраним и добро изведеним програмима. Врло симпатично су се пријале тачке које изводи дјечни ансамбл, Мили Борче Краваца, који залажао попуљно је свој први и заслужени успех. Овај случај треба да послужи као добар пример.

Пожељно би било чиме предлажемо о актуалним проблемима. Током недеље, у уторак и четвртак, ђачке вестраде.

Наши лист моћи ће се добити по свима трафикама и у књижари г. Марка Вујовића преко цијеле седмице.

ЛЕВИЦЕ ИЗ ИТАЛИЈАНСКОГ ЈЕЗИКА

Италијанска се азбука састоји из 22 слова, која се, већином изговарају као српска:

Table with 2 columns: Italian letter and its equivalent in Cyrillic. A a, B b, C c, D d, E e, F f, G g, H h, I i, L l, M m, N n, O o, P p, Q q, R r, S s, T t, U u, V v, Z z.

Вокали су: а, е, и, о, и; сва остала слова су конзанти, између којих треба убржити и К, W, X, Y, која се употребљавају искључиво у страним ријечима: Frank, Windsor, Fenix, Loreley.

Актофрост означава да је испало једног вокал н. пр.: l'arte mjesto la arte — умјетност l'orto mjesto lo orto — врт, башта all'amico mjesto allo amico — пријатељу

Акцент: означава такође — ако се налази на посљедњем вокалу, да је нешто одузето. То се констатује у латинским ријечима у којима је испала латинска карактеристична дескрипција и, н. пр.: virtū од лат. virtus — крепост, врлина veritā од лат. veritas — истина

Код осталих ријечи у италијанском језику глас пада обично на предпоследњи слог н. пр.: mangiare (џести) lodare (хвалити) итд. Има ријечи које приимају акценат и на првом слогу, као н. пр.: Padova (варош); sobrete (трчати).

Изговор вокала:

Вокал „а“ изговара се отворено као у српском језику, апале (волити); salate (сипити) итд.

Вокал „е“ изговара се отворено и затворено, али је разлика скоро незнатна и важе се с томе некего забавити н. пр.: modesto (скроман); sete (жеђ); sedere (сједити); vedere (видјети) итд.

Вокал „о“ једнак је српском а, н. пр.: primo (први); litigare (препирати) се.

Вокал „у“ такође је једнак српском, само у појединим ријечима звучи више или мање отворен н. пр.: rotondo (округло); mondo (свијет); profondo (дубок); rotto (разибијен); sopra (повише, горе) итд.

Вокал „и“ изговара се као у српском језику са истом разликом као и предњи самогласник, Кад се вокал „и“ налази испред двоструких сулгласника увијек је дуже или пак кад је наглашено н. пр.: natura (нарав, природа); paura (страх); misura (мјера).

Опаска: Треба напоменути, као закључак, да се сваки вокал изговара засебно и да никад два три вокала, идући једнаким, дитонг. Вокали слиједи, дакле, иста правила као и у српском језику н. пр.: tuoi (твоји); vuoi? (хоћеш ли?); vuoi? (говеза) итд.

Конзанти: Консонант „б“ изговара се својим наравним звуком у свакој комбинацији а и у српском језику н. пр.: buho (дукавица), Bari (варош); bosco (чијаг; боско — шума).

Консонант „с“: 1) изговара се испред других сулгласника и испред вокала а, е, и као српско „с“ н. пр.: согро (чијаг) корпо — тијело; саро (чијаг) као — шеф, поглавнина; сира (чијаг) кура — њера, брига; сиду (чијаг) крудо — сиров) итд.

2) изговара се испред вокала „е“ и „и“ као српско „ч“ н. пр.: сисала (чијаг) чикала — чврчак; седере (чијаг) чедере — попуштајући итд.; 3) ако устреба да се консонанту „с“ умешка звук и испред вокала а, е, и, тј. да се у том случају изговори као српско ч, тада намебу истог „с“ н. пр.: фегоса (чијаг) фероча — крволочност; сасио (чијаг) каче — сир; фосасиа (чијаг) фокача — погача; сас-

сио (чијаг) каучу — каучук); итд.; 4) ако пак устреба да се консонант „с“ изговори тврдо — тј, као српско „к“ — и испред вокала „и“ е, тада се умеше између консонант „б“ којег се никада уопште не изговара својим сопственим звуком у италијанском језику. Једино служи да претвара неке звукове у тврде н. пр.: chiudere (чијаг) кјудере — затворити); chiedere (чијаг) кедре — питати); persche (чијаг) перке — зашто, зато); mascheroni (чијаг) макерони — врст твјестеније; сапопате (чијаг) киропанте — хиро-

манту; итд. Ако је консонант „с“ двострук изговара се једнако као да није тј, једнако као српско „к“ само мало дуже и јаче н. пр.: сассиаре (чијаг) качаре — гјерати); abbraccio (чијаг) абрачо — загрљај) итд.

Консонант „д“ изговара се као у српском језику н. пр.: dorso (чијаг) дорсо — леба); dedica (чијаг) дедика — посвета) итд.

Консонант „ф“ изговара се као у српском језику н. пр.: fono — руна; fare — радити; fiere (чијаг) фијере — жуц); fogna — калул итд.

Консонант „г“ слиједи иста правила као и „с“: 1) пред а, о, и изговара се као српско „г“ у ријечима грло, груб, лангава, н. пр.: gatto (чијаг) гато — мачак, маука); dobro (чијаг) робо — грбац) итд.

2) пред и, е изговара се као српско „ђ“ н. пр.: gentile (чијаг) џентиле — пријазна); leggere (чијаг) лебере — читати) presagire (чијаг) пресађире — прорети) итд.

3) Ако устреба да консонант „г“ задржи свој грлени звук и пред вокал „е“ тада се умеше „н“ н. пр.: ghigno (чијаг) гњето — превоз бродови); hi (чијаг) хи — језера) итд.

Вокал „х“ изговара се као српско „х“ у ријечима хити и пред вокал „е“, о, и, а, као српско „ђ“ тада се умеше „н“ н. пр.: ghiallo (чијаг) џало — црло (чијаг) фајоло — пасуљ) итд.

Консонант „н“ скроз је безбаван. Служи, као што смо видјели код појединих конзанти да им мијена звук и при промјени помоћног гласага „имати“ да га се наизглед од једнаких ријечи (ако рачички) разликује. Ни у једном случају консонант „н“ се не изговара. Стране ријечи које почињу са „н“ губе то слово у изговору н. пр.: Hamerfest (чијаг) Амверфст); Hugo (чијаг) Уро); Harar (чијаг) Арап); Herbart (чијаг) Ербарт) итд.

Консонанти „и“, „п“, „л“ и „р“ изговарају се као у српском језику. Кад су двоструки постају чамо мало дужи.

Консонант „к“ изговара се као српски „ку“ н. пр.: quello (чијаг) куело — оно); questo (чијаг) куарто — четврт); questa (чијаг) квестура — Управа пољице) и т. д.

Консонант „р“ изговара се: 1) као српско „а“ н. пр.: rosa (чијаг) роза — ружа); sposa (чијаг) споа — невеста), и т. д.

2) као српско „с“ ако је двоструко, н. пр.: rosso (чијаг) росо — црвен); osso (чијаг) осо — крст);

3) као српско „ж“ ако иза италијанског „р“ слиједи г или се (sc), н. пр.: sciame (чијаг) шиме — рој); sciagura (чијаг) шјагура — несрећа); mesere (чијаг) мешере — мјешати); pascere (чијаг) пашере — родити, рађати) и т. д.

4) Ако се пак мора „с“ изговарати као српско „ск“ и испред самогласника „е“ и „и“ тада се умеше ива трупе „с“ консонант „н“ н. пр.: schiere (чијаг) скијере — отворити); schiuma (чијаг) шјума — пјена); schiatta (чијаг) скјата — племе, рој); schiacciare (чијаг) скјачаре — згњечити) и т. д.

Консонанти „л“ и „в“ изговарају се као у српском језику. Консонант „з“ изговара се као српско „ц“ када је једноставно и кад је двоструко, н. пр.: piazza (чијаг) пијаца трг); zio (чијаг) зчо — стриц). У овом задњем примјеру, као и у ријечима zeio (ревност), zia (стрина), zaino (торба), консонант „з“ изговара се мало више по свом српском звуку.

КРАТКЕ ВИЈЕСТИ

ИЗ ИНОСТРАНСТВА

Јапанци су се искрмил и на острву Тиндор и окупирали холандски и португалски дио острва. Том пригодно је јапанска влада гарантовала Португалу ресект интереса и извјештје колоније, под ујетом да се својим државним владама неће придржавати.

— Белиски адмиралитет признао је да је контраротирис „Бурка“ потопљен. То је други број који је носило ово исто име. Прва је потопљена у јуније вјешком потпања, Госп. Черчил био је приморан да изведе реконструкцију своје владе, изјавивши неке министре.

— Савије се из Италије да је на Италије, који на дан у дан шетњуту жвањо ослободила, велики утисак умисмо гонг генерала Тоје. Издјаци настали на територију која је завојевана од стране Јапанских трупа, у Манчурку и у Јапану, прешли су са одушевљењем покрету који је започет и одаваоли су се скупштину која је онх дана залажала у Токију, док је знаменити проф. Јапански националиста првако вођа издјацих националиста, те му током издјацих изјавио да ће јапански националисти дати своју пуњу помоћ издјацим народу, како би могао да постигне своју независност.

— Британски Адмиралитет признао је да је одачуко да направи прво признање у вези са ујетком који је претрпјо у Средоземној мору испред Адмиралитета, приликом покушаја на из Александрије стиги до Мадура. Засладе се Адмиралитет ограничио тиме да јан о потпуној снази ујеткомских бродова, и оштећеној снази својих бродова, који су били у саставу конвоја. Престот се да је иста када ће се одлучити да јави и о осталим губитима.

— Савије се да је енглески Министар претсједни и поред свог паралокко гонгера морао да прихвати иједу да се оневоје истрага о начину на који су лођене оверацие против његовог ратног бродова, које се пробавио у Мадури. Засладе се Адмиралитет ограничио тиме да јан о потпуној снази ујеткомских бродова, и оштећеној снази својих бродова, који су били у саставу конвоја. Престот се да је иста када ће се одлучити да јави и о осталим губитима.

— У Бирни је дошло до жестоких борби 60 кичовитара од Рангуа, Енглезе насталију са својим вођом, док је дошло до Гарнишона Шована је разоружан и интерниран.

— Како се савије из Лондона, лист „Таблет“ изјавио да је парламска читане на могућност дава Рангуа своје читане на могућност британске одбране такође и у Бирни практично равне нули, обзиром на надмоћност јапанских војска.

УКРШТЕНЕ РИЈЕЧИ

10x10 crossword puzzle grid with numbers 1-11 indicating starting positions for words.

Водоравно: Први и други квадрат, минавају највећег српског писаника — твече и четврти квадрат; минавају познатор професора шетинске гимназије. 2) Горд — поноње да се касијел. 3) становник мора — врташ одва. 4) Дроко (у палежу) — Наноловог генерал. 5) предлог — предлог — ујета замјеница. 6) свеца — је (њемачки) — предлог. 7) хемиски елемент — дво попуљно. 8) лакстаста попуља којом се пале аутомобила — пијача. 9) тако је назван српски народ од стране Турака — крај животи. 10) предлог — свеца — свеца — почетак азбуке.

Усприво: 1) свештеник — острво у Јадрану. 2) врта одлаје — аждаја. 3) група острва у Тихом океану. 4) Њен џан је сада много у употреби — ријечка на којој лежи Москва. 5) Луковина број — ина јавна финансије гулавица (Рина). 6) жолта. 7) два пута исто слово — артиљеријско оружје. 8) Узвек — престојница старе српске државе. 9) аждаја (смијет у попуља). 10) замјеница упућа ријеч. 11) улица (италијанска) — гробан (у палежу).

Саставио С.

РИЈЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

Водоравно: 1) Бригада. 2) Стева. 3) Шта. 4) Конт — Свеца. 5) ова — тат. 6) Н-Г. (Нова Гавана). 7) ома. 8) ома. 9) ома. 10) ома. 11) ома. 12) ома. 13) ома. 14) ома. 15) ома. 16) ома. 17) ома. 18) ома. 19) ома. 20) ома. 21) ома. 22) ома. 23) ома. 24) ома. 25) ома. 26) ома. 27) ома. 28) ома. 29) ома. 30) ома. 31) ома. 32) ома. 33) ома. 34) ома. 35) ома. 36) ома. 37) ома. 38) ома. 39) ома. 40) ома. 41) ома. 42) ома. 43) ома. 44) ома. 45) ома. 46) ома. 47) ома. 48) ома. 49) ома. 50) ома. 51) ома. 52) ома. 53) ома. 54) ома. 55) ома. 56) ома. 57) ома. 58) ома. 59) ома. 60) ома. 61) ома. 62) ома. 63) ома. 64) ома. 65) ома. 66) ома. 67) ома. 68) ома. 69) ома. 70) ома. 71) ома. 72) ома. 73) ома. 74) ома. 75) ома. 76) ома. 77) ома. 78) ома. 79) ома. 80) ома. 81) ома. 82) ома. 83) ома. 84) ома. 85) ома. 86) ома. 87) ома. 88) ома. 89) ома. 90) ома. 91) ома. 92) ома. 93) ома. 94) ома. 95) ома. 96) ома. 97) ома. 98) ома. 99) ома. 100) ома.